

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ**

Електронне наукове видання

Випуск 12

Миколаїв

2016

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Стройко Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Заступник головного редактора:

Іртицева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри міжнародної економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Відповідальний секретар:

Данік Наталія Вадимівна, кандидат економічних наук, доцент (доцент кафедри фінансів Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Члени редакційної колегії:

Бородіна Олена Михайлівна, Ph.D, професор економіки (професор, "Банковні інститут висока школа а.с.", м. Прага, Чехія).

Бузько Ірина Романівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з науково-педагогічної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля).

Булатова Олена Валеріївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з наукової роботи Маріупольського державного університету).

Дейнеко Людмила Вікторівна, доктор економічних наук, професор (завідувач відділу промислової політики Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України).

Кіщак Іван Теодорович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Клисинські Януш, доктор економічних наук, професор (професор кафедри спортивного маркетингу Техніко-Гуманітарної академії м. Бельсько-Бяла, Польща).

Мартинюк Володимир Петрович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки Тернопільського національного економічного університету).

Ніколаєнко Наталія Олександрівна, доктор політичних наук, доцент (завідувач кафедри політології Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Стукало Наталія Вадимівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара).

Сухоруков Аркадій Ісмаїлович, доктор економічних наук, Заслужений економіст України, професор (Радник при дирекції Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України).

Хвесик Михайло Артемович, академік НААН, доктор економічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, професор (директор Інституту економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України).

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки та менеджменту Херсонського державного університету).

Шиян Дмитро Вікторович, доктор економічних наук, професор (професор кафедри економіки підприємства та менеджменту Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця).

Agata Malak-Rawlikowska, dr inż, Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego.

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 29 грудня 2014 року № 1528 (Додаток № 11)

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет Вченою радою
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
(Протокол № 3 від 27.09.2016 р.)**

Електронне наукове видання

ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ

Випуск 12

Коректура • *В.О. Бабич*

Комп'ютерна верстка • *Н.М. Ковальчук*

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

ЗАСНОВНИК:

Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського
Адреса редакції журналу: вул. Нікольська, 24, м. Миколаїв, Україна, 54030
Відповідальний секретар: Данік Наталя Вадимівна
E-mail: наука@global-national.in.ua
Телефон: +38 (095) 458-19-85

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Вітренко А.О.

МІСЦЕ ЗНАННЯМИСТКИХ ПОСЛУГ В СИСТЕМІ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ.....3

Голубка М.М.КООПЕРАТИВНА ОСВІТА У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ ЗНАНЬ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....9**Петриківка О.С., Соколов В.С.**

ОЦІНКА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ВАРТІСТЬ ЗАЛУЧЕНИХ РЕСУРСІВ БАНКУ.....13

СЕКЦІЯ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Вінська О.Й., Токар В.В.ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН ЄС.....18**Грицина Л.А.**

МІСЦЕ УКРАЇНИ У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ.....23

Запроводиук А.В.КОРПОРАТИВНЕ ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ КРАЇН-КЛЮЧОВИХ ІННОВАТОРІВ.....26**Лютак О.М.**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ГЛОБАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ МЕРЕЖ.....31**Сердюк Г.В.**ПРОЦЕСИ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНАХ ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКОЇ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ.....35**Стрий Л.А., Захарченко Л.А., Голубев А.К.**ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА: НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ СОВРЕМЕННОЙ
ПАРАДИГМЫ УПРАВЛЕНИЯ39**Тимошенко Н.Ю.**

АНАЛІЗ ТОВАРНОЇ СТРУКТУРИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ.....44

СЕКЦІЯ 3

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Богма О.С.

АНАЛІЗ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ.....49

Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М.

ІНВЕСТИЦІЇ В ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....53

Гришкін В.О.СОЦІАЛЬНА АРХІТЕКТОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
І ЇЇ ЗМІНИ ВПРОДОВЖ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....59**Гуменюк І.Л., Вольська А.О.**

ЩОДО ПРОБЛЕМАТИКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....63

Гусак Ю.В.УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ОРГАНІЗАЦІЙНО-РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА.....67**Єрохін С.А.**

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....73

Жаворонкова Г.В., Крачок Л.І.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....77

Золотых И.Б.ДОСТУПНОСТЬ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ И ПОВЫШЕНИЕ ЕГО КАЧЕСТВА
В УСЛОВИЯХ СТАНОВЛЕНИЯ ЭКОНОМИКИ ЗНАНИЙ.....82**Капітула С.В., Капітула Т.С.**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ.....86

Карасьова Н.А. РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ.....	91
Коренюк П.І. ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ХАРЧОВОЇ ТА ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	95
Кусакова Ю.О., Саміло А.С. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ СФЕРИ ПОСЛУГ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	99
Лебідь В.С., Прутська О.О. МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА.....	106
Мартин О.М., Купчак М.Я., Гонтар З.Г. АНАЛІЗ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ ПОЖЕЖ ЯК ОСНОВА РОЗРОБЛЕННЯ НОВОЇ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....	111
Мороз О.В., Воловодюк С.С. ВПЛИВ БУДІВЕЛЬНО-ІНДУСТРІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ.....	117
Пакуліна Г.С. ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	121
Поляк-Свергун М.М. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ВЕНЧУРНОГО БІЗНЕСУ.....	127
Прус Л.Р., Коновалов Ю.О. ПРОВЕДЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯМ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ У МИНУЛОМУ ЧАСІ.....	131
Савчук О.Р. ФІНАНСУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.....	135
Сафонов Ю.М., Семак Б.Б. МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	141
Станасюк Н.С. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	145
Стеблюк Н.Ф. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ БРЕНД-ОРІЄНТОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ.....	150
Супрун О.М. АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ МОЛОКА В УКРАЇНІ.....	153
Ткаченко Т.І., Забалдіна Ю.Б. ЕВОЛЮЦІЯ БАЗОВИХ ТЕРМІНІВ СУЧАСНОГО ТУРИЗМОЗНАВСТВА.....	156
Удовенко А.О. ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ.....	161
Федун Л.М. ФІСКАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ.....	167
Хом'як К.А. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА АНАЛІЗ ЇЇ МАСШТАБІВ	174
Черкасова С.В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ УЧАСТІ ГРОМАДЯН У ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ІНВЕТОРІВ В УКРАЇНІ.....	178
Штангрет А.М., Караїм М.М. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ: СУТЬ І ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	183
Юринець З.В., Петрух О.А., Круглякова В.В. БАР'ЄРИ НА ШЛЯХУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	187
Ясінецька І.А. МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УКРАЇНІ	192

СЕКЦІЯ 4 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Абазіна О.А. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ АВІАЦІЙНИЙ ПІДПРИЄМСТВ.....	197
Атюшкіна В.В. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПАРАМЕТРІВ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	201
Бойда С.В. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	205
Бутко Н.В. ПЕРСПЕКТИВИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ІНТЕГРОВАНИХ ЦУКРОБУРЯКОВИХ КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУР.....	209
Буторіна В.В. ВЗАЄМОВПЛИВ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ І НАЦІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	215
Вівчар О.І., Стасишин О.Т. ПОКАЗНИКИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	219
Голишева Є.О., Грищенко О.Ф., Мельник Ю.М. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ОСОБЛИВОСТІ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ ТА ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ.....	223
Дивнич О.Д., Черкасов О.О. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	228
Домаскіна М.А., Давидюк Л.М. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПРИ ВИХОДІ НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК.....	233
Домаскіна М.А., Протасевич І.С. МЕТОДИКА ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.....	239
Дульцева І.І. ВИКОРИСТАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	244
Ємельянов О.Ю. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	249
Завальнюк В.В. DESIGN METHOD SUBSYSTEM MANAGEMENT IN STRATEGIC INNOVATION MANAGEMENT.....	254
Іжевський П.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС-МЕРЕЖ НА БАЗІ ТЕОРІЇ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ.....	258
Капталан С.М. ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ.....	263
Колісник Г.М. ВИБІР МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕКТОРУ.....	269
Кондратенко Н.О., Волкова М.В. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЦІНОУТВОРЕННЯ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГУ.....	276
Корнілова Н.В. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ УМОВ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ТУРИЗМУ.....	281
Корольова Н.М., Чернодубова Е.В. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ	285
Лесик Л.І. ГРУПУВАННЯ ТА АНАЛІЗУВАННЯ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....	290
Ляхович Л.А. УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ КУЛЬТУРОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	295

Мариненко Н.Ю. СИТУАЦІЙНЕ РЕАГУВАННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКИХ СТРУКТУР НА ЗБУРЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ АДАПТИВНОГО РОЗВИТКУ.....	301
Можевенко Т.Ю. АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН.....	305
Можевенко Т.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНЕ ПІДГРУНТЯ ПРОЦЕСУ РЕКЛАМНИХ КОМУНІКАЦІЙ ТА ЇХ МІСЦЕ В СИСТЕМІ МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВА.....	311
Муха Р.А. ОРГАНІЗАЦІЯ КОМАНДНОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ЇЇ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	317
Новак Н.П. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА	322
Пасько О.В., Мартей Е.М. ТЕОРІЯ АГЕНТСЬКИХ ВІДНОСИН У КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ В ХХІ СТ.....	326
Петриквіва О.С., Лубенська А.С. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛІНГУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	331
Помірча О.М. ПРОДУКТОВІ ТА ПРОЦЕСОВІ ІННОВАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ГОСПОДАРСЬКЕ СТАНОВИЩЕ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	336
Солнцев С.О., Жигалкевич Ж.М. КВАЗІІНТЕГРАЦІЯ ВЗАЄМОДІЮЧИХ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	340
Толстая Н.В. ВЛАСТИВОСТІ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	345
Толстая Н.В. СУТНІСТЬ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	349
Томілін О.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	354
Харун О.А. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	358
Яшина І.М. ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МАРКЕТИНГУ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ.....	363
СЕКЦІЯ 5	
РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА	
Бабенко А.Г. АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ.....	370
Козирева О.В. ГЕНЕЗИС ВІТЧИЗНЯНОЇ НАУКОВОЇ ДУМКИ З ПРОБЛЕМ РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	373
Мазур А.Б. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	378
Румянцева Г.І., Почтарук І.С. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ.....	382
Якименко О.В. ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ).....	387
СЕКЦІЯ 6	
ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Гарасим П.М., Клим Н.М. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	393

Кольоса Л.Л. ПРИВАТИЗАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ.....	398
Кошель А.О. ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ГЕОПРОСТОРОВІ МОДЕЛІ ПІД ЧАС МАСОВОЇ ОЦІНКИ ВАРТОСТІ ЗЕМЕЛЬ.....	403
Стасюк В.М. ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ: ТЕХНОГЕННА БЕЗПЕКА ЯК ОБ'ЄКТ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ.....	407
Щербакова Е.В. ЗАВОЕВАННЯ ЛІДЕРСКИХ ПОЗИЦІЙ КАК ПРЕДПОСЫЛКА РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА.....	411
СЕКЦІЯ 7 ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
Романчук Н.М. СТРУКТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИТРАТ НАСЕЛЕННЯ ТА ЙОГО ЗАМОЖНИХ ВЕРСТВ.....	416
СЕКЦІЯ 8 ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Алескерова Ю.В., Мараховська Т.М. ФІСКАЛЬНИЙ ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНИ.....	421
Бондаренко А.Ф., Моїсеєнко М.А., Таранченко А.Д. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ.....	427
Боровик П.М., Очеретня А.К., Руденький О.О. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВІТЧИЗНЯНОГО МЕХАНІЗМУ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	432
Гомон М.В. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У СФЕРІ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	438
Горбунова Т.О., Коротка О.О. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОЦІНКИ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ БАНКУ.....	443
Коваленко В.В. ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПОДОЛАННЯ СТРУКТУРНИХ ДИСБАЛАНСІВ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	449
Корнієнко С.М. ВПЛИВ ПОДАТКУ НА НЕРУХОМІСТЬ НА ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ.....	454
Красота О.Г. ВИДИ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК.....	459
Курило О.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	463
Продан М.В. ТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ ДОВІРИ ДО БАНКІВ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ.....	466
Радченко О.В. ВПЛИВ ДОЛАРИЗАЦІЇ НА КОН'ЮНКТУРУ ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ.....	472
Федоришина Л.І., Жмурко І.В. СОЦІАЛЬНА І ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ: ВПЛИВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	475
Христін А.І. СУЧАСНІ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РЕПУТАЦІЙНОГО РИЗИКУ БАНКІВ.....	481
Чернявська Л.В. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	485
Штепенко К.П., Голян Я.С., Репало А.Ю. ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ.....	490
СЕКЦІЯ 9 БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Калабухова С.В., Кузьмінська О.Е. СТАНДАРТИЗАЦІЯ АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	497

Коваль Н.І. ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ В ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	503
Ковнір Д.А. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	507
Мельник Н.Г. ІСТОРИЧНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ	512
Нездойминога О.Є. ЗВІТНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЗА МСФЗ: ПЕРЕВАГИ, НЕДОЛІКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ.....	516
Одношевна О.О., Драницький О.В. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ОБЛІКУ І АУДИТУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА.....	520
Ординська В.О., Полторак А.С. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІЗ САНІТАРНО-ГІГІЄНИЧНОЇ ОБРОБКИ ПРИМІЩЕНЬ.....	524
Осадча Т.С. КЛАСИФІКАЦІЯ РЕНТИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	528
Подольнчук О.А. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ: СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЙОГО ЗМІСТУ	534
Редченко К.І. РОЛЬ АУДИТОРСЬКИХ КОМІТЕТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТОВІРНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ КОМПАНІЙ	539
Тенюх З.І. ПОВЕРНЕННЯ ТОВАРУ ВІД НЕРЕЗИДЕНТА У МИТНОМУ РЕЖИМІ РЕІМПОРТУ: ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ.....	544
Ушакова А.В., Полторак А.С. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ЇХ МІСЦЕ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	551
Шукіна С.Г., Бурова Т.А. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ	555
Яценко В.Ф. МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСОМ «ВИРОБНИЦТВО»	559
СЕКЦІЯ 10	
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Аль Ширафі М.А. МОДЕЛЬ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗГОРТАННЯ КРИЗИ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ НЕЧІТКОЇ ЛОГІКИ.....	566
Бойчук М.В., Вінничук О.Ю. СТОХАСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ОДНОПРОДУКТОВОЇ МАКРОЕКОНОМІКИ ЗРОСТАННЯ З ЕНДОГЕННИМ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИМ ПРОГРЕСОМ.....	572
Кононова К.Ю. ЕКОНОМІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ГІПОТЕЗ ПОСТ-СИНТЕТИЧНОЇ ТЕОРІЇ ЕВОЛЮЦІЇ.....	578
Мінц О.Ю. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ РІВНЯ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	584
Хасан Алі Аль-Абабнех СУЧАСНИЙ СТАН МЕТОДОЛОГІЇ ПЛАНУВАННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ.....	592
Юрченко М.Є. ПОБУДОВА АСИМПТОТИЧНОЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБРОБКИ СТРАХОВИХ ВИПАДКІВ.....	596
Деркач Т.В. ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНІВ.....	599
СЕКЦІЯ 11	
СТАТИСТИКА ТА ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА	
Бутинець Ф.Ф., Худолій В.Ю. ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТАНУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	603

УДК 631.16:65.011.47

Коваль Н.І.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки
Вінницького національного аграрного університету

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ В ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

FEATURES OF THE CONTROL AND ANALYTICAL ASSESSMENT OF ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

АНОТАЦІЯ

У статті визначено основні складові організації контролю та аналітичної оцінки діяльності сільськогосподарських підприємств, що сприятимуть покращенню його життєдіяльності. Відзначено систему показників, за допомогою якої необхідно здійснювати аналітичну оцінку діяльності підприємств. Розглянуто основні вимоги щодо формування таких показників. Окреслено, що в умовах сьогодення і впливу кризових явищ контроль та аналітична оцінка є обов'язковою умовою функціонування господарства, які забезпечують правильне управління господарською, фінансовою та інвестиційною діяльністю, що має безпосередній вплив на результати діяльності суб'єктів господарювання та розвиток суспільства в цілому.

Ключові слова: контроль, аналітична оцінка, показники, функція управління, інформаційне забезпечення.

АННОТАЦИЯ

В статье определены основные составные организации контроля и аналитической оценки деятельности сельскохозяйственных предприятий, которые будут способствовать улучшению его жизнедеятельности. Отмечена система показателей, при помощи которой необходимо осуществлять аналитическую оценку деятельности предприятий. Рассмотрены основные требования относительно формирования таких показателей. Очерчено, что в условиях настоящего и влияния кризисных явлений контроль и аналитическая оценка является обязательным условием функционирования хозяйства, которые обеспечивают правильное управление хозяйственной, финансовой и инвестиционной деятельностью, которая имеет непосредственное влияние на результаты деятельности субъектов ведения хозяйства и развитие общества в целом.

Ключевые слова: контроль, аналитическая оценка, показатели, функция управления, информационное обеспечение.

ANNOTATION

In the article certainly basic component organizations of control and analytical estimation of activity of agricultural enterprises which will be instrumental in the improvement of his vital functions. The system of indexes is marked by which it is necessary to carry out the analytical estimation of activity of enterprises. The basic requirements are considered in relation to forming of such indexes. Outlined, that in the conditions of today and influence of the crisis phenomena control and analytical estimation is an obligatory condition.

Keywords: control, analytical estimation, indexes, management function, informative providing.

Постановка проблеми. Вибудовуючи оптимальну систему внутрішніх механізмів ефективного господарювання, особливу увагу слід приділити контролю. Вибір співробітників і перевірка виконання поставлених завдань є основою управління на будь-якому підприємстві, а особливо сільськогосподарському. Справді, підібравши належний склад кадрів і організувавши систематичний контроль за їх діяльністю, можна забезпечити успіх діяльності.

Контроль є не тільки важливим регулюючим чинником діяльності господарства, але й створює необхідну інформаційну базу для оцінки діяльності організаційних підрозділів підприємства й окремих працівників, на якій будується механізм їх мотивації. Оцінка діяльності – це логічне продовження контрольних операцій. Через таку оцінку стимулюється реакція працівників на результати своєї діяльності і можливі відхилення фактичних показників від установлених (планових, нормативних, граничних) чи бажану динаміку останніх.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі оцінки та контролю діяльності підприємств у вітчизняній економічній літературі присвячено ряд наукових досліджень, зокрема це праці Б.А. Грицака, Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерія, М.І. Карліна, М.М. Коцупатрого, І.П. Лопушинського, А.О. Монаєнка, О.Г. Солонтая, А.М. Страннікова та ін. Разом з тим, спостерігається певна недостатність наукової уваги до виявлення основних причин та факторів даного процесу.

Метою статті є опрацювання основних складових контролю та порядок проведення перевірок, а також дослідження основних складових аналітичної оцінки за здійсненням господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У системі управління підприємством і його підрозділами важливу роль відіграє контроль. У широкому розумінні контроль – це перевірка відповідності фактичних характеристик установленим вимогам та обмеженням. Контроль є обов'язковою функцією управління будь-якою складною системою. На підприємстві контролю підлягають усі матеріальні та грошові потоки, виробничі процеси, діяльність людей, витрати ресурсів і результати. Такий глобальний контроль дає змогу з'ясувати, наскільки діяльність підрозділів усіх ієрархічних рівнів відповідає чинному регламенту, установленим завданням і наскільки вона ефективна [4].

Хоча контроль сам по собі не становить первинної діяльності, оскільки він стосується дій, що здійснюються незалежно від контролю, він є самостійним видом роботи, суть якої полягає

у спостереженні за відповідністю діяльності підконтрольного об'єкта тим розпорядженням, які об'єкт отримав від органу, що управляв, або посадовця [1].

У процесі контролю збирається й аналізується необхідна інформація, виявляються відхилення фактичних показників від планових та їх причини. Почерговість проведення контролю на підприємстві проводиться в тому самому порядку, що й планування: контроль робочих місць, підрозділів певного ієрархічного рівня і підприємства в цілому. У цьому ж порядку показники контролю інтегруються, трансформуються із численних конкретних величин у більш загальні, й на рівні підприємства керівництвом контролюються найважливіші показники, що характеризують ступінь досягнення поставленої мети згідно зі стратегією його розвитку, становище на ринку та фінансовий стан.

Контроль здійснюється в різних формах щодо методів збору необхідної інформації та частоти контрольних операцій. Стосовно певних об'єктів і операцій контроль може здійснюватись як візуально, так і інструментально. Економічні процеси, що нас цікавлять насамперед, контролюються документально. Це стосується руху матеріальних цінностей, витрат, виготовлення продукції та ін.

Особливу роль у системі внутрішнього контролю виконує контроль результатів виробництва і витрачених ресурсів, які разом характеризують ефективність діяльності.

Порівняння фактичних і планових показників у процесі контролю, аналіз відхилень повинні проводитись упорядковано і систематично згідно з календарним розподілом планових завдань. На основі результатів аналізу розробляються і впроваджуються заходи з адаптації роботи підрозділів і робочих місць до тих змін, які відбулися або очікуються на підприємстві. Вони повинні забезпечити ліквідацію пов'язаних з цими змінами негативних наслідків або допомогти усвідомити нові можливості. Але це вже стосується організації планомірної роботи підприємства, у якій контроль є лише однією із функцій.

Аналітичну оцінку діяльності підприємств необхідно здійснювати за допомогою певної системи показників. Ці показники не можуть бути однаковими для різних підрозділів, зважаючи на специфіку їх функціонування, але є деякі загальні вимоги до змісту і формування таких показників. Коротко розглянемо ці вимоги.

Показники підрозділів мають бути узгоджені з показниками роботи підприємства, утворювати з ними єдину систему показників і водночас урахувати специфіку діяльності підрозділу. Необхідність пов'язаності показників по вертикалі (підприємство – відділ – бригада – робоче місце) випливає з єдності цілей діяльності підрозділів усіх рівнів – випуск продукції згідно з установленними потребами з мінімальними витратами, що на рівні підприємства забезпечує максимальний прибуток.

Пов'язаність показників по вертикалі не означає прямого їх перенесення на нижчі рівні в незмінному вигляді. Формальність у побудові системи планово-оцінних показників підрозділів, що іноді трапляється на практиці, не має сенсу. Якщо, наприклад, показник прибутку є визначальним на рівні підприємства, то це ще не означає, що він обов'язково має застосовуватись на рівні відділу. Необхідно, щоб основні показники діяльності підприємства трансформувалися на рівні підрозділів із урахуванням конкретних умов (закінченості циклу виготовлення продукції, стану нормативної бази, обліку та ін.).

Кількість контрольованих і оцінювальних показників має бути достатньою для того, щоб підпорядкувати діяльність структурних підрозділів завданням, що стоять перед підприємством у цілому, але при цьому надмірно не обмежувати їх оперативну самостійність. Жорстка регламентація діяльності підрозділів підприємства численними показниками, що встановлюються і контролюються зверху, не створює належних умов для ефективної роботи. Функціонування підрозділу будь-якого рівня має певною мірою динамічний, імовірнісний характер, тому він повинен бути здатним до саморегулювання в певних межах. Це досягається прийняттям ряду рішень оперативно, на місці. Крім цього, зайва регламентація роботи зверху обмежує сферу прояву трудової активності та творчої ініціативи колективу працівників і керівництва.

Показники, за якими здійснюється контроль і оцінювання діяльності, повинні мати кількісний вимір на основі оперативного і бухгалтерського обліку. Без налагодженого належним чином кількісного обліку економічні показники втрачають свою об'єктивну основу та економічне значення, перестають бути важелями управління. На багатьох вітчизняних середніх і великих підприємствах деякі важливі показники не застосовують у низових підрозділах через низький рівень організації їх обліку або його відсутність взагалі.

Показники мають бути порівняними в межах планово-оцінювальних періодів. Це означає, що на різних етапах розрахункового (планового, звітного) періоду зміст і методика обчислення планових і фактичних показників мають бути однаковими. Актуальною ця вимога є передусім стосовно визначення обсягу виробництва і показників, що обчислюються на його основі (продуктивності праці та інших факторів виробництва, скоригованих планових витрат на фактичний обсяг продукції та ін.). Так, для вимірювання обсягу продукції в цехах, дільницях, бригадах на практиці широко застосовується такий вимірник, як норма-години, в основу якого покладено норми часу на виготовлення продукції. Але, як відомо, такі норми змінюються в часі при зміні трудомісткості робіт. Тому для порівняння обсягів продукції,

виготовленої у різні календарні періоди, їх планових і фактичних величин цей показник слід обчислювати у стабільних (незмінних) нормо-години. Якщо з цією метою використовуються діючі поточні норми, то їх треба скоригувати відповідно до проведених змін [4].

При оцінці роботи підрозділів особливе значення має порівнянність такого важливого показника, як витрати (собівартість продукції). Це стосується складу витрат, методики їх обчислення, розподілу непрямих витрат, розмежування чинників впливу на відхилення фактичних витрат від планових на залежні (регульовані) та незалежні (нерегульовані) від місця їх виникнення та ін.

Згідно з розглянутими вимогами встановлюється система показників, за якими планується, контролюється й оцінюється робота підрозділів. Серед них виділяються основні показники, що відображають кінцевий результат діяльності та її ефективність. Для внутрішньо-коопераційних підрозділів кінцевий результат діяльності виражається у виготовленні продукції певної номенклатури, а ефективність – у сумі витрат на її обсяг (собівартість продукції). Отже, ці два показники є основними для подібних підрозділів і взагалі для всіх місць витрат (центрів відповідальності). Для підрозділів – центрів прибутку – основним показником діяльності є прибуток, який безпосередньо виражає загальну мету діяльності підприємства.

Усі інші показники, що можуть застосовуватись у системі внутрішнього управління, є допоміжними і використовуються для деталізації контролю, його посилення в певних аспектах, стимулювання окремих напрямків роботи, збору інформації для аналізу тощо. До таких показників належать: ритмічність роботи, продуктивність праці, фондвіддача, рівень завантаження устаткування, трудомісткість продукції та ін.

Діяльність виробничих дільниць і бригад оцінюється за тими показниками, які залежать від їхньої роботи та обліковуються по цих підрозділах. Здебільшого до таких показників належать випуск продукції (виконання робіт) у натуральному виразі згідно з установленим планом-графіком і елементи витрат, що залежать від роботи дільниці (бригади) та обліковуються на її рівні.

Суттєвим недоліком внутрішньо-економічного управління у ряді підприємств є те, що дільницям і бригадам не встановлюють рівня витрат на виробництво. Як наслідок, послаблюється мотивація до економного використання ресурсів. Це пов'язано передусім з відсутністю розгорнутої системи обліку витрат по дільницях. Треба насамперед планувати й обліковувати ті витрати, частка яких у загальних витратах дільниці (бригади) істотна. Їх склад залежить від специфіки виконуваної на дільницях і в бригадах роботи. Так, для заготівельних підрозділів це передусім вартість основних матеріалів, енергії технологічного призначення та

інструментів. На обробних дільницях поряд з переліченими витратами важливе місце займає вартість напівфабрикатів, на складальних – витрати на тару і пакувальні матеріали у разі пакування в цехах та ін.

Основним методом оцінки роботи підрозділів за певними показниками є порівняння. Фактична величина показника за певний (звітний) період порівнюється з його величиною, що є базовою для оцінки. За такі базові рівні показників беруться здебільшого планові (нормативні) їх величини, які вважаються завданнями, або фактичні, досягнуті в минулому періоді.

Якщо базою порівняння є планова (нормативна) величина показника, то оцінка здійснюється за критерієм ступеня виконання плану.

$$P_{\text{пл}} = \frac{A_{\text{ф}}}{A_{\text{пл}}} 100, \quad (1)$$

де $P_{\text{пл}}$ – виконання плану за даним показником, %;

$A_{\text{ф}}$, $A_{\text{пл}}$ – відповідно фактична і планова величини показника у встановленому вимірі.

Про ефективну роботу згідно з планом за такими показниками результативності, як обсяг продукції, прибуток, продуктивність, свідчить співвідношення $A_{\text{ф}} \geq A_{\text{пл}}$ і, відповідно, $P_{\text{пл}} \geq 100$. Щодо показника витрат, то тут умова дотримання їх планового рівня зворотна – $A_{\text{ф}} \leq A_{\text{пл}}$ і, відповідно, $P_{\text{пл}} \leq 100$.

Вважається, що чим вищий ступінь виконання плану, тим краще працює певний підрозділ. Проте слід мати на увазі, що таке твердження справедливе тоді, коли планові показники належним чином обґрунтовані.

У процесі поглибленої аналітичної оцінки виявляються абсолютні та відносні відхилення фактичних величин показників від запланованих, аналізуються їх причини.

$$\Delta A = A_{\text{ф}} - A_{\text{пл}}, \quad (2)$$

$$\Delta A = \sum_{i=1}^n \Delta A_i, \quad (3)$$

де ΔA – загальне абсолютне відхилення фактичної величини показника від запланованої;

n – кількість факторів (причин), що спричинили зазначене відхилення;

ΔA_i – відхилення внаслідок впливу i -го фактора.

Критерій виконання плану найбільш поширений для оцінки роботи внутрішньо-коопераційних підрозділів, що не є центрами прибутку і мають обмежену свободу діяльності.

Для оцінки економічних процесів, діяльності підприємств та їхніх підрозділів досить широко застосовується критерій динаміки показників. У цьому разі фактична величина певного показника за звітний період порівнюється з фактичною його величиною за попередній період, тобто:

$$P_{\text{д}} = \frac{A_{\text{ф}}}{A_{\text{ф.б}}} 100, \quad (4)$$

де $P_{\text{д}}$ – відношення фактичних величин показника у звітному та попередньому періодах, %;

$A_{\phi.б.}$ – величина певного показника в попередньому (базовому) періоді у встановленому вимірі.

Такі порівняння можуть здійснюватися за ряд періодів, що дає змогу вивчати динаміку окремих показників і оцінювати тенденції в діяльності певних структур. Цей критерій більше підходить для оцінки роботи відносно самостійних підрозділів, діяльність яких оцінюється досить масштабно – з позиції динаміки обсягу продажу і прибутку.

На практиці можуть застосовуватися й інші бази порівняння показників і критерії оцінки. Так, для ранжування підрозділів підприємства чи окремих працівників за певними показниками як базу порівняння можна взяти середню величину цього показника по всій сукупності. Тоді матимемо

$$P_{c_i} = \frac{A_{\phi_i}}{A_{\phi.c}} 100, \quad (5)$$

де P_{c_i} – відношення фактичної величини показника i -го підрозділу до середнього його рівня групи підрозділів, %;

A_{ϕ_i} – певний показник за звітний період i -го підрозділу;

$A_{\phi.c}$ – середня величина показника по групі підрозділів.

Таке порівняння є відносним і показує місце кожної структурної одиниці у загальній системі.

Всі види оцінки та контролю повинні мати стратегічне спрямування. Тобто, отримані за їх допомогою аналітики дані повинні спрямовуватися на розробку стратегій розвитку підприємства та оцінку результативності їх реалізації.

Ефективність стратегічного управління аграрних підприємств у значній мірі визначається якістю інформаційного, у тому числі обліково-аналітичного, забезпечення такого управління [2].

Висновки. Отже, необхідно обов'язково враховувати вплив особливостей сільськогосподарської діяльності на формування контрольно-аналітичної системи. Так, відхилення фактичних показників від планових, виявлені в процесі аналітичної оцінки та контролю, можуть привести до двох різних регулюючих дій. У більшості випадків вживаються заходи для приведення фактичних результатів у відповідність із запланованими показниками. Але, оскільки планові показники завжди є певною мірою ймовірними величинами, результати оцінки та контролю необхідно скоригувати з наближенням до фактичного рівня. Системи аналітичної оцінки та контролю повинні формувати максимально релевантні дані, корисні для процесу перспективного управління, тобто це універсальний ресурс, здатний забезпечувати виробництво стратегічного управлінського рішення на підприємстві, що повинна базуватися на інформаційній системі високої якості та достовірності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Монаєнко А.О. Бюджетне право України: навчальний посібник / А.О. Монаєнко. – Запоріжжя : КПУ, 2009. – 412 с.
2. Рябенко Л.М. Особливості обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами / Л.М. Рябенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – Х.: ХНУ, 2015. – Вип. 12. – Ч. 3. – С. 207–212.
3. Савчук В.К. Теоретичні засади формування інформаційно-аналітичного сервісу управління / В.К. Савчук // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Економіка, менеджмент, бізнес». – К.: ВЦ НУБіП України, 2013. – Вип. 181. – Ч. 3. – С. 218–223.
4. Саєнко М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства // [Електронний ресурс] / М.Г. Саєнко. – Режим доступу: http://www.bookss.in.ua/book_vnutrishnij-ekonomichnij-mehanizm-pidpriyemstva_834/10.